
Effektiv! Enestående! Innovativ!

ARE BREAN

are.brean@tidsskriftet.no

Are Brean er sjefredaktør i Tidsskriftet. Han er ph.d. og spesialist i nevrologi.

Mengden emosjonelt, positivt og forførende språk øker i vitenskapelig publisering. Det setter krav til deg som leser.

Foto: Einar Nilsen

«Ingenting er mer kjedelig enn å lese en vitenskapelig artikkel.» Sitatet tillegges nobelprisvinneren Francis Crick (1916–2004) (1). De fleste som en sen kveldstime har strevet med å holde seg våken over en omstendelig vitenskapelig artikkel, vil gi ham rett. Likevel, det ser ut til å være lettere å holde seg våken nå enn før. Mye tyder nemlig på at bruken av dramatiske, emosjonelle og positivt ladede ord stadig øker i vitenskapelig publisering. I en analyse av alle sammendrag indeksert i PubMed fra 1974 til 2014 fant man eksempelvis at den relative frekvensen av alle positive ord steg med 880 % i perioden (2). Og mens økningen i negative ord var mer beskjeden, steg den relative frekvensen av de fire positive ordene *robust*, *ny*, *innovativ* og *enestående* med 15 000 % (2).

På samme måte fant man i en studie av randomiserte kontrollerte studier innen ortopedi at opphaussende og overdrivende språkbruk (*hype*) i gjennomsnitt forekom 6,7 ganger per artikkel, svarende til to ganger per 1 000 ord (3). Det er ikke bare biomedisin som får mer hype. I en studie av 360 vitenskapelige artikler fra fag så ulike som elektroteknikk, sosiologi, lingvistikk og biologi fant man en konsistent økning av slik språkbruk fra 1965 til 2015 (4). En analyse av over 2 500 forskningsartikler publisert i tidsskriftet Science de siste 25 årene viste også at forekomsten av positivt ladet språk har økt markant (5).

Likeledes blir forskningssøknader mer emosjonelle og positivt ladet. Det viser blant annet en studie av nærmere en million forskningsstøttesøknader til det amerikanske National Institutes of Health. Forekomsten av subjektive termer, positivt og følelsesladet språk økte klart fra 1985 til 2020 (6). I koronapandemiens første fase gikk denne utviklingen fort. Sammenlignet med preprintsammendrag publisert rett før pandemien, hadde sammendrag om covid i pandemiens første måneder en signifikant høyere forekomst av positive ord – særlig hyppig forekom ordet *effektiv* (7). Interessant nok ble dette delvis balansert av en økt bruk av modale hjelpeverb som *kan* (7), kanskje som et slags balanserende tiltak mot de ellers overdrevent optimistiske ordvalgene?

Utviklingen har mange årsaker. En er den voldsomme økningen i antall forskere, tidsskrifter og artikler. Bare fra 2014 til 2018 steg antallet forskere i verden tre ganger raskere enn befolkningsveksten (8), og det er anslått at over fem millioner vitenskapelige artikler publiseres hvert år (9) i verdens mer enn 30 000 vitenskapelige tidsskrifter (10). Dette skaper en enorm konkurranse om oppmerksomhet, noe som ytterligere stimuleres av umettelige sosiale plattformer. På Facebook postes det mer enn en halv million innlegg per minutt, på Twitter legges det ut 6 000 tweets per sekund og på YouTube lastes det opp 500 timer video per minutt (11).

«I en slik virkelighet er det ikke rart at mange innhyller sine forskningsresultater i mer emosjonelle, positive og forførende vendinger enn tidligere»

Noen snakker om at «kunnskapsøkonomien» er erstattet av en «oppmerksomhetsøkonomi», med oppmerksomhet som den viktigste valutaen – også i vitenskapens verden (11). Der de tradisjonelle vitenskapelige rangeringssystemene, som Web of Science, rangerte tidsskrifter, rangerer de

nyere systemene, som Scopus, Orchid, Altmetrics og Google Scholar, enkeltartikler og forskere. Når publiseringspoeng og tellekanter er det som gir posisjoner, penger og prestisje, gjelder det å få oppmerksomhet fra forskningsfinansører, fagfeller, redaktører og lesere for å kunne hevde seg i konkurransen. I en slik virkelighet er det ikke rart at mange innhyller sine forskningsresultater i mer emosjonelle, positive og forførende vendinger enn tidligere.

Fenomenet som sådant er langt fra nytt. Forskning er fortellinger, og fortellinger trenger ord som gir dem mening og sammenheng (12). Men omfanget av forførende forskningsretorikk ser altså ut til å øke. I seg selv truer det neppe vitenskapen. I alle fall ikke så lenge vi er kritiske lesere. Det gjelder selv når vi leser en så effektiv og enestående innovativ lederartikkel som denne.

REFERENCES

1. Wheatley D. Drama in research articles. *Eur Sci Ed* 2014; 40: 14.
2. Vinkers CH, Tjeldink JK, Otte WM. Use of positive and negative words in scientific PubMed abstracts between 1974 and 2014: retrospective analysis. *BMJ* 2015; 351: h6467. [PubMed][CrossRef]
3. Millar N, Salager-Meyer F, Budgell B. "It is important to reinforce the importance of ...": 'Hype' in reports of randomized controlled trials. *Engl Specif Purposes* 2019; 54: 139–51. [CrossRef]
4. Hyland K, Jiang F. 'Our striking results demonstrate ...': Persuasion and the growth of academic hype. *J Pragmatics* 2021; 182: 189–202. [CrossRef]
5. Yuan ZM, Yao M. Is academic writing becoming more positive? A large-scale diachronic case study of Science research articles across 25 years. *Scientometrics* 2022; 127: 6191–207. [PubMed][CrossRef]
6. Millar N, Batalo B, Budgell B. Trends in the Use of Promotional Language (Hype) in Abstracts of Successful National Institutes of Health Grant Applications, 1985-2020. *JAMA Netw Open* 2022; 5: e2228676. [PubMed][CrossRef]
7. Bordignon F, Ermakova L, Noel M. Over-promotion and caution in abstracts of preprints during the COVID-19 crisis. *Learn Publ* 2021; 34: 622–36. [PubMed][CrossRef]
8. UNESCO. UNESCO Science Report: the race against time for smarter development. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377433> Lest 26.9.2023.
9. Curcic D. Number of Academic Papers Published Per Year. Wordsrated 1.6.2023. <https://wordrated.com/number-of-academic-papers-published-per-year/> Lest 26.9.2023.
10. Musa Z. How Many Academic Journals are There in the World? Publishingstate.com 23.10.2023. <https://publishingstate.com/how-many->

academic-journals-are-there-in-the-world/2021/ Lest 26.9.2023.

11. Hyland K. Academic publishing and the attention economy. J Engl Acad Purposes 2023; 64: 101253. [CrossRef]
12. Brean A. Forførende forskningsfortellinger. Tidsskr Nor Legeforen 2016; 136: 291. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 9. oktober 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0653

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. mars 2026.